

Högsta förvaltningsdomstolen
Box 2293
103 17 Stockholm

Svar i mål nr 1788-21, Astrid Klerung./.
Pensionsmyndigheten, angående garantipension

Med anledning av Högsta förvaltningsdomstolens föreläggande daterat den 16 juli 2021 lämnar Pensionsmyndigheten följande svar.

Pensionsmyndighetens inställning

Pensionsmyndigheten anser att överklagandet ska avslås.

Bakgrund

Astrid Klerung har varit beviljad garantipension sedan juni 2015 med ca 5 000 – 6 000 kronor brutto per månad. Storleken av hennes garantipension var framräknad med beaktande av hennes bosättningsstid i Sverige (32 år) och sedermera utan hänsyn till den pension hon erhöll från Norge från och med juli 2017 (ca 6 000 – 7 000 SEK per månad). Pensionsmyndigheten beslutade den 14 maj 2020 med stöd av 113 kap. 31 § socialförsäkringsbalken att ompröva besluten om Astrid Klerungs garantipension, fattade den 5 januari 2018, den 5 januari 2019 och den 5 januari 2020, på så sätt att beräkningssättet för garantipensionen ändrades från och med januari 2018. Vid beräkningen beaktade Pensionsmyndigheten Astrid Klerungs bosättningsstid i både Sverige och Norge (maximala 40 år) samt den pension som hon får från Norge. Omprövningen resulterade i att Astrid Klerung beviljades garantipension med ca 1 600 – 2 000 kronor brutto per månad.

Astrid Klerung överklagar Pensionsmyndighetens beslut att ompröva hennes garantipension och yrkar att garantipensionen ska beräknas på samma sätt som den beräknades från och med det att hon fick norsk ålderspension i juli 2017 fram till och med maj 2020. Som skäl för detta har Astrid Klerung anfört att det inte har funnits stöd för att ompröva hennes garantipension för nämnda period, bland annat eftersom beslutet om garantipension var korrekt när det fattades.

Förvaltningsrätten ansåg att Pensionsmyndigheten haft stöd för att ompröva Astrid Klerungs garantipension. Kammarrätten avslog sedan hennes överklagande dit. Sedan Astrid Klerung överklagat till Högsta förvaltningsdomstolen meddelade domstolen prövningstillstånd i frågan om det förhållandet att det genom rättspraxis har klarlagts att den tidigare tillämpningen av reglerna om garantipension inte är förenlig med EU-rätten utgör synnerliga skäl för att ompröva ett beslut om sådan pension.

www.pensionsmyndigheten.se

2021-09-29

Dnr/Ref. BES 2020-3455

Pensionsmyndighetens omprövningsbeslut den 14 maj 2020 har sin grund i avgöranden från EU-domstolen respektive Högsta förvaltningsdomstolen. Före dessa avgöranden hade Pensionsmyndigheten en tillämpning vid beräkning av garantipension som, vad gäller försäkringstid, innebar att försäkringstid i ett annat EU-land tillskrevs ett värde som motsvarade det genomsnittliga värdet av det svenska beräkningsunderlaget. Det innebar att garantipensionen blev densamma som vid beräkning med hänsyn till endast försäkringstid i Sverige. Vidare samordnades endast pension från annat EU-land som inte var av samma slag som allmän pension från Sverige som den enskilde själv tjänat in till med garantipensionen. Sedan en enskild överklagat denna tillämpning ställde Högsta förvaltningsdomstolen två tolkningsfrågor till EU-domstolen i en begäran om förhandsavgörande. EU-domstolen slog i december 2017 fast att garantipensionen utgör en minimiförmån som omfattas av artikel 50 i förordning (EEG) nr 1408/71 och som ska beräknas enligt den artikeln, jämförd med bestämmelserna i nationell lagstiftning. Domstolen slog vidare fast att artikel 50 inte utgör hinder för en medlemsstats lagstiftning som föreskriver att den behöriga institutionen vid sin beräkning av en sådan minimiförmån ska ta hänsyn till samtliga pensionsinkomster som den försäkrade faktiskt uppbär i en eller flera andra medlemsstater. Förordning 1408/71 har sedermera ersatts av förordning (EG) nr 883/04 och bestämmelserna om minimiförmån återfinns i artikel 58.

Avgörandet från EU-domstolen var ett för Pensionsmyndigheten oförutsägbart domslut och innebar en stor förändring av tillämpningen avseende den svenska garantipensionen. Istället för att besvara tolkningsfrågorna såsom de var ställda av Högsta förvaltningsdomstolen, bland annat hur artikel 46.2 och artikel 47.1 d i förordning 1408/71 ska tillämpas vid beräkning av den svenska garantipensionen, kategoriserades denna som en minimiförmån. Detta innebar en genomgripande förändring i tillämpning och beräkningssätt för den svenska garantipensionen. I samband med avgörandet från EU-domstolen inhämtade myndigheten ett utlåtande från f.d. kammarrättslagmannen Lars-Göran Hessmark i syfte att få extra belysning på några av de nya frågeställningar som myndigheten ställdes inför till följd av EU-domen.¹

Högsta förvaltningsdomstolen uttalade därefter att det följer av EU-domstolens avgörande att försäkringsperioder i andra EU-länder ska beaktas när det gäller den svenska garantipensionen samt att denna ska minskas med ett beräkningsunderlag som består av såväl svensk inkomstgrundad ålderspension som ålderspension från annat EU-land som inte är att likställa med garantipension.²

Efter avgörandena från EU-domstolen respektive Högsta förvaltningsdomstolen beslutade Pensionsmyndigheten ett rättsligt ställningstagande³ som slog fast att samtliga beslut om garantipension för personer födda år 1938 eller senare och garantipension till omställningspension för dem som omfattas av EU-förordning 1408/71 eller 883/2004 ska omprövas på eget initiativ av myndigheten på så sätt att pensionen beräknas i enlighet med nämnda avgöranden för tid från och med januari 2018. Om det vid en sådan omprövning visar sig att för mycket garantipension har betalats ut från och med januari 2018 till och med tiden för omprövningsbeslutet har Pensions-

¹ Utlåtande april 2018, Lars-Göran Hessmark, bilaga till detta yttrande.

² HFD 2018 ref. 38.

³ Pensionsmyndighetens rättsliga ställningstagande PRS 2018:6.

2021-09-29

Dnr/Ref. BES 2020-3455

myndigheten bedömt att det saknas grund för återbetalning av det som gått ut för mycket, förutsatt att det inte finns andra skäl för återbetalning. Skälet för detta är att den enskilde inte kan anses ha insett eller skäligen borde ha insett att det har gått ut förmån med för högt belopp, 108 kap. 2 § socialförsäkringsbalken.

Våren 2019 bildade Pensionsmyndigheten ett nytt så kallat produktionsområde med uppdrag att genomföra omräkningarna. Vid omräkningen har myndigheten på förfrågan fått cirka 43 000 svar från andra länder. Totalt har drygt 54 000 ärenden avslutats och knappt 28 000 individer har fått beslut om omräkning av garantipension. Uppdraget avslutades vid halvårsskiftet 2021 och de 17 000 omräkningsärenden, där underlag fortfarande saknas eller där myndigheten ännu inte har handlagt ärendet, kommer att hanteras inom myndighetens ordinarie ärendehandläggning. Astrid Klerungs garantipension har räknats om som ett led i detta arbete.

Frågan i målet

Frågan i målet är om Pensionsmyndigheten har haft skäl för att ompröva beslut om garantipension till nackdel för Astrid Klerung. Enligt 113 kap. 31 § socialförsäkringsbalken får ett beslut om allmän ålderspension omprövas till nackdel för enskild om det har visat sig att beslutet har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag eller om det finns andra synnerliga skäl. Detta leder, enligt Pensionsmyndigheten, till följande frågeställningar:

- Utgör ett väsentligt klassificerings- och metodfel i rättstillämpningen, tillsammans med att detta, om det inte rättas, kommer att bestå under lång tid för många personer, och få som konsekvens att Sverige inte uppfyller sin skyldighet som medlemsstat i EU, synnerliga skäl för omprövning?
- Utgör avgörandena från EU-domstolen respektive Högsta förvaltningsdomstolen, som klarlagt att den tidigare tillämpningen av reglerna om garantipension inte är förenlig med EU-rätten, i sig synnerliga skäl för att ompröva beslut om garantipension?
- Utgör avgörandena i kombination med andra omständigheter i målet synnerliga skäl för att ompröva beslut om garantipension?

Motivering

Omprövning av beslut

Enligt 113 kap. 29 § socialförsäkringsbalken får en omprövning av allmän ålderspension till enskilds nackdel endast ske när det finns anledning till omprövning enligt 113 kap. 30 eller 31 §. Omprövning får göras enligt 113 kap. 31 § 1 om beslutet har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag eller om det finns andra synnerliga skäl. Ordalydelsen ”synnerliga skäl” innebär att en restriktiv bedömning ska göras vid prövningen av om ett beslut får omprövas. Enskilda ska kunna förlita sig på myndigheters beslut och kunna inrätta sitt handlande efter dessa. Liksom Astrid Klerung anför i sitt överklagande anser även Pensionsmyndigheten att det kan ställas särskilt höga krav på att pensionsförmåner ska vara förutsägbara, att Pensionsmyndigheten har ett informationsuppdrag om pensionsförmåner och att pensionärer – sedan de påbörjat uttag av pension – har svårt att påverka sin ekonomiska situation. Med det

2021-09-29

Dnr/Ref. BES 2020-3455

sagt har dock lagstiftaren ändå lämnat ett visst utrymme i socialförsäkringsbalken för Pensionsmyndigheten att ompröva felaktiga beslut även till enskilda nackdel.

I förarbetena till socialförsäkringsbalken anges att dessa bestämmelser i allt väsentligt överensstämmer med vad som tidigare gällde enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension, LIP (prop. 2008/09:200 s. 576 f. och 582). I författningskommentaren till 13 kap. 13 § LIP anges att möjligheten att utan begränsning i tiden ompröva ett beslut som blivit felaktigt på grund av att underlaget för beslutet var uppenbart felaktigt eller ofullständigt eller om det föreligger andra synnerliga skäl t.ex. kan gälla situationer då ett beslut blivit fel på grund av att uppgifterna i något register som användes då beslutet fattades var fel eller att uträkningar eller liknande blivit fel till följd av något systemfel. En sådan omprövning kan då göras både när det är till fördel och när det är till nackdel för den försäkrade. En omprövning med stöd av bestämmelsen i detta stycke kräver att det föreligger ett uppenbart fel eller synnerliga skäl, som ett systemfel, varför den inte torde komma att tillämpas särskilt ofta. Här gäller att alltför små och betydelselösa fel inte bör medföra någon omprövning (prop. 1997/98:151 s. 754). I förarbetena exemplifieras således inte vad som kan utgöra ett synnerligt skäl för omprövning utöver så kallat systemfel.

En tillämpning av bestämmelserna i 113 kap. 31 § socialförsäkringsbalken utgör den enda möjligheten för Pensionsmyndigheten att ändra de felaktiga besluten om garantipension. Övriga bestämmelser om omprövning och ändring av beslut om allmän ålderspension i socialförsäkringsbalken⁴ avser situationer då det faktiska underlaget för beräkning av garantipension har förändrats, t.ex. då en person ändrat civilstånd eller om en EU/EES-stat ändrar beloppet på en pensionsutbetalning. I de omprövningar av beslut som Pensionsmyndigheten har gjort på grund av att de rör personer som omfattas av EU-förordning 1408/71 eller 883/2004 har det dock inte varit fråga om förändringar i det faktiska underlaget. De felaktiga besluten i de enskilda fallen beror inte på att de underliggande beräkningsfaktorena har förändrats, utan det är istället fråga om en ursprunglig felaktig tolkning av EU-rätten.

Synnerliga skäl

Praxis

I praxis finns några exempel på vilka skäl som har ansetts vara synnerliga. I rättsfallet FÖD 1992:2 var frågan om synnerliga skäl förelåg enligt 20 kap. 10 a § lagen (1962:381) om allmän försäkring för ändring av ett felaktigt beslut om änkepension. Om beslutet inte hade kunnat ändras skulle det ha medfört felaktiga utbetalningar om totalt 190 000 kronor. När Försäkringskassan ändrade det felaktiga beslutet hade det gått drygt två år sedan beslutet om änkepension fattades. Med hänsyn framför allt till storleken av de pensionsförmåner som skulle ha gått ut till den försäkrade om ändring inte skett ansågs att synnerliga skäl förelegat för Försäkringskassan att ändra beslutet. I rättsfallet HFD 2014 ref. 39 ansågs synnerliga skäl för omprövning föreligga då det förflutit 13 år sedan den enskilde beviljats änkepension och att denna hade betalats ut felaktigt under sju års tid. Om Försäkringskassans beslut inte hade kunnat omprövas skulle änkepension ha kommit att betalas ut felaktigt i ytterligare femton år. Med hänsyn härtill och till storleken av det belopp som skulle ha gått ut om ändring inte

⁴ 56 kap. 13 § och 70 kap. 5 § socialförsäkringsbalken.

2021-09-29

Dnr/Ref. BES 2020-3455

skett ansåg Högsta förvaltningsdomstolen – trots den tid som förflutit sedan det gynnande beslutet fattades – att beslutet fick omprövas till nackdel för den enskilde. Således klargör tidigare praxis att ett högt felaktigt belopp i sig, alternativt i kombination med perioden som detta skulle gå ut felaktigt, kan vara ett synnerligt skäl för omprövning, även om det har gått lång tid sedan beslutet fattades och den enskilde kan ha inrättat sig efter beslutet. Utifrån denna praxis har Pensionsmyndigheten i ett rättsligt ställningstagande fastslagit att belopp som uppgår till minst fem prisbasbelopp, och som felaktigt kommer att betalas ut om det felaktiga beslutet står fast, är av sådan storlek att beloppet i sig kan utgöra synnerliga skäl för omprövning enligt 113 kap. 31 § socialförsäkringsbalken.⁵

I fråga om vad som kan utgöra synnerliga skäl bedömer Pensionsmyndigheten att även praxis avseende resning kan tillmätas betydelse, även om resningsinstitutet typiskt sett är ett rättsmedel som nyttjas till den enskildes fördel. Skälet för detta är att rekvisitet synnerliga skäl även återfinns i 37 b § förvaltningsprocesslagen (1971:291). Uppenbart felaktig rättstillämpning har bedömts utgöra synnerliga skäl för resning. I HFD 2017 ref. 59 som rörde förmånen bostadstillägg anges att för bedömningen av vad som krävs för att det ska anses vara fråga om uppenbart felaktig rättstillämpning bör ledning även hämtas från hur den resningsgrund i rättegångsbalken som avser uppenbart lagstridig rättstillämpning har tolkats (jfr RÅ 2010 ref. 61 och där anmärkt praxis och litteratur). Att lagstridigheten ska vara uppenbar anses innebära att rätts-tillämpningen klart och oemotsägligt ska framstå som oriktig. Huvudregeln är att bedömningen ska göras utifrån förhållandena när avgörandet meddelades. Ny eller ändrad praxis anses inte utgöra skäl för resning. Avgöranden där resning beviljats på grund av uppenbart lagstridig rättstillämpning handlar ofta om att en viss bestämmelse förbisetts eller att dess innebörd misstolkats.

Pensionsmyndigheten har bedömt att uppenbart felaktig rättstillämpning inte ensamt kan anses utgöra synnerliga skäl för omprövning enligt 113 kap. 31 § socialförsäkringsbalken vid ändring till nackdel för den enskilde.⁶

Synnerliga skäl för omprövning med anledning av EU-domstolens avgörande

Klassificerings- och metodfel och konsekvenserna av att låta felet bestå

Pensionsmyndigheten menar inte att EU-domstolens avgörande i sig utgör ett synnerligt skäl för omprövning. Detta eftersom den tolkning som EU-domstolen ger uttryck för i sina avgöranden inte innebär att domstolen skapar ny rätt genom praxis, utan att den endast tolkar innebörden av den EU-rätt som redan finns.⁷ Istället menar myndigheten att den rättstillämpning från 2007 som legat till grund för beräkningen av garantipension för de personer som omfattas av EU-reglerna har varit felaktig redan från början. Den tillämpning och det beräkningssätt som Försäkringskassan och sedermera Pensionsmyndigheten har haft gällande garantipension sedan 2007 har sin

⁵ Pensionsmyndighetens rättsliga ställningstagande PRS 2015:1.

⁶ PRS 2015:1.

⁷ Mål nr C-61/79 p.16–17, förenade målen nr C-66/79, 127/79 och 128/79 p. 9–10 och mål nr C-50/96 p. 43.

2021-09-29

Dnr/Ref. BES 2020-3455

grund i ett rättsligt ställningstagande.⁸ Den felaktiga rättstillämpningen består av ett allvarligt och väsentligt klassificerings- och metodfel. Felaktigheten har emellertid inte varit känd för Pensionsmyndigheten förrän EU-domstolen genom sitt avgörande i december 2017 klargjorde att garantipensionen är en så kallad minimiförmån som ska beräknas enligt artikel 50 i förordning 1408/71 (numera artikel 58 i förordning 883/04) jämförd med bestämmelserna i socialförsäkringsbalken. Om felet inte kan rättas på så sätt att samtliga beslut om garantipension för personer födda år 1938 eller senare och garantipension till omställningspension för dem som omfattas av EU-reglerna får omprövas, innebär det att garantipension skulle gå ut med fel belopp under lång tid för många personer.

Beroende av underlaget i enskilda ärenden kan utfallet av det nya beräkningssättet, jämfört med det tidigare, vara antingen till fördel, till nackdel eller ingetdera för enskilda vid omprövningstillfället. Dessutom kan underlagen i de enskilda ärendena ändras över tid och innebära att det som vid omprövningstillfället ser ut att vara ändring till nackdel sedermera kan visa sig vara en ändring till fördel och omvänt. Det innebär att det i den uppkomna situationen är svårt att tala i termer av omprövning till fördel respektive nackdel för enskilda och att bedöma om felet i det enskilda fallet är litet eller betydelselöst.

Felet påverkar även samordningen av de sociala trygghetssystemen inom EU/EES eftersom beslut om svensk garantipension kan växelverka med pension från andra medlemsstater, både utifrån ett svenskt och andra medlemsstaters perspektiv. Om Pensionsmyndigheten hade låtit klassificerings- och metodfelet bestå skulle detta innebära att Sverige under lång tid framöver inte hade uppfyllt sin skyldighet som medlemsstat att efterleva EU-rätten på socialförsäkringsområdet.

Sammanfattningsvis anser Pensionsmyndigheten att det föreligger synnerliga skäl för omprövning av beslut om svensk garantipension för de personer som omfattas av EU-reglerna eftersom det har varit fråga om ett fel som beror på ett allvarligt och väsentligt klassificerings- och metodfel vars konsekvenser, om felet inte hade rättats, skulle komma att bestå under lång tid för många personer. Detta påverkar i sin tur även samordningen av de sociala trygghetssystemen inom EU/EES.

Uppenbart lagstridig rättstillämpning

Pensionsmyndigheten konstaterar även att myndighetens felaktiga beräkningssätt har utgjort en felaktig rättstillämpning. Tillämpningen och beräkningssättet av garantipensionen har stridigt mot gällande EU-rätt. Det är dock först efter EU-domstolens avgörande som den felaktiga rättstillämpningen blev uppenbar för Pensionsmyndigheten. Den tillämpning som fortgick efter domen från EU-domstolen får anses utgöra uppenbart lagstridig rättstillämpning. Att den lagstridiga rättstillämpningen fortgick även efter domen berodde dels på att det bedömdes vara nödvändigt att invänta domen från Högsta förvaltningsdomstolen och att det därefter krävdes viss tid för att analysera båda domarna, dels på att det ännu inte fanns systemstöd för Pensionsmyndigheten att handlägga den stora mängden ärenden om garantipension i enlighet med domarna. Den uppenbart lagstridiga rättstillämpningen berodde således inte på ett misstag från Pensionsmyndighetens sida i något eller några enskilda ärenden utan på

⁸ Försäkringskassans rättsliga ställningstagande FKRS 2007:2.

2021-09-29

Dnr/Ref. BES 2020-3455

att det ännu inte var möjligt för Pensionsmyndigheten att handlägga de aktuella ärendena i enlighet med domarna.

Pensionsmyndigheten anser mot bakgrund av det anförda att denna uppenbart lagstridiga rättstillämpning inte är att likställa med de förhållanden som myndigheten tidigare har tagit ställning till inte ska föranleda omprövning till enskilds nackdel med stöd av synnerliga skäl.⁹ Pensionsmyndigheten gör därför bedömningen att den uppenbart lagstridiga tillämpningen i aktuella fall möjligen ensamt, och i vart fall tillsammans med de skäl som anförts ovan under rubriken *Klassificerings- och metodfel och konsekvenserna av att låta felet bestå*, utgör synnerliga skäl för omprövning enligt 113 kap. 31 § socialförsäkringsbalken.

En sammantagen bedömning av flera olika omständigheter ligger i linje med Högsta förvaltningsdomstolens tidigare praxis om synnerliga skäl. Detta innebär att alla beslut om garantipension för personer som omfattas av EU-reglerna kan bedömas som så pass felaktiga att de kan omprövas, oavsett om de är till fördel eller nackdel för enskild, och att garantipensionen kan beräknas med samma beräkningssätt för alla, det vill säga att tillämpningen för olika personer inte är avhängig när en ansökan kom in eller vilken period som denna avser.

Den felaktiga utbetalningens storlek

För det fall Pensionsmyndigheten inte hade omprövat de aktuella besluten hade följden blivit att stora belopp skulle ha kommit att betalas ut felaktigt, vilket i sig kan anses utgöra ett synnerligt skäl för att ompröva de felaktiga besluten. Alternativt kan den felaktiga rättstillämpningen, tillsammans med storleken på det belopp som skulle ha gått ut felaktigt i enskilda fall om inte besluten hade omprövats, kunna vara sådana synnerliga skäl. Felutbetalningen av garantipension kan i flera fall förväntas löpa under många år och komma att uppgå till stora belopp. Som tidigare nämnts finns det dock en underliggande osäkerhet i det enskilda fallet vid uträkningen av hur högt belopp som skulle utgå felaktigt om ett beslut inte omprövas, eftersom det beror på om och i så fall hur underlagen förändras över tid. I de fall stora belopp kan förutses utifrån aktuella uppgifter vid beräkningstillfället kan det dock med viss säkerhet antas att det förhållandet kommer att bestå, eftersom höga förmåner från andra medlemsstater som ska minska garantipension sällan minskar kraftigt eller upphör över tid.

Pensionsmyndigheten anser att beräkningen av framtida felutbetalningar får utgå från differensen mellan utfallet av beräkningssättet före respektive efter EU-domstolens avgörande för den förväntade återstående livslängden för den enskildes årskull vid beräkningstillfället. Beräkningen görs då med hänsyn till aktuella beräkningsunderlag vid beräkningstillfället. Förväntad återstående livslängd baseras på Statistiska centralbyråns (SCB) senaste könsneutrala femåriga livslängdstabell.

Myndigheten anser att i vart fall belopp som uppgår till minst fem gånger prisbasbeloppet, och som felaktigt skulle komma att betalas ut om det felaktiga beslutet står fast, är av sådan storlek att beloppet i sig kan utgöra synnerliga skäl för omprövning enligt 113 kap. 31 § socialförsäkringsbalken.¹⁰ Vid en sammantagen bedömning skulle felaktiga beslut som beror på felaktig rättstillämpning sammanlagt med ett belopp

⁹ PRS 2015:1.

¹⁰ PRS 2015:1.

2021-09-29

Dnr/Ref. BES 2020-3455

som är lägre än fem gånger prisbasbeloppet och som skulle utgå felaktigt också kunna motivera en omprövning. Konsekvensen av att låta storleken på beloppet som kan antas komma att betalas ut felaktigt vara avgörande, ensamt eller tillsammans med andra skäl, skulle emellertid bli olika parallella tillämpningar av EU:s regelverk för samma förmån och period för olika personer, beroende av hur stort det felaktigt utbetalade beloppet bedöms bli.

Tidpunkten för omprövning

Tidpunkten för Pensionsmyndighetens omprövning utgår från EU-domstolens dom. Det är först genom denna som det kan konstateras att det är fråga om felaktig rättstillämpning som, tillsammans med övriga anförda omständigheter, kan utgöra sådana synnerliga skäl som kan ligga till grund för omprövning. Eftersom garantipension betalas ut månadsvis¹¹ kan beslut som avser den första hela kalendermånaden efter domen ändras med stöd av 113 kap. 31 § socialförsäkringsbalken, det vill säga för tid från och med januari 2018. Det finns inte någon annan senare tidpunkt vid vilken myndigheten skulle kunna ompröva felaktiga beslut att gälla framgent, utan att det skulle innebära att omprövningarna i de enskilda fallen blir beroende av Pensionsmyndighetens handläggning. Exempelvis skulle en person vars omprövning gjordes våren 2019 ha en längre period att tillgodoräkna sig en högre alternativt få en minskad pension beroende av tidpunkten för omräkningen än en person vars omprövning görs våren 2020.

Astrid Klerungs garantipension

Mot bakgrund av det ovan anförda anser Pensionsmyndigheten att redan de konsekvenser som skulle uppstå för de fall de felaktiga besluten fick bestå utgör sådana synnerliga skäl som kan ligga till grund för omprövning med stöd av 113 kap. 31 § socialförsäkringsbalken. Pensionsmyndigheten anser även att den uppenbart lagstridiga rättstillämpningen vid besluten den 5 januari 2018, 2019 och 2020 om Astrid Klerungs garantipension, som således fattades efter EU-domstolens avgörande, möjligen ensamt, och i vart fall tillsammans med de konsekvenser som skulle uppstå för det fall de felaktiga besluten fick bestå utgör sådana synnerliga skäl som kan ligga till grund för omprövning med stöd av 113 kap. 31 § socialförsäkringsbalken. Pensionsmyndigheten har alltså haft stöd för att ompröva de aktuella besluten med stöd av angiven bestämmelse.

Astrid Klerung anför i sitt överklagande bland annat att beslut om hennes garantipension som fattades före EU-domstolens dom var korrekt när det fattades och att det därför saknas grund för att ompröva garantipensionen till det beräkningssätt som är följden av EU-domstolens avgörande. Såsom ovan klargjorts anser Pensionsmyndigheten att Astrid Klerungs beslut om garantipension som fattades före EU-domstolens avgörande inte heller var korrekta vid tiden för besluten. Det är dock först i samband med detta avgörande som klassificerings- och metodfelet samt den lagstridiga rättstillämpningen blir uppenbar och synnerliga skäl för omprövning bedöms föreligga för tid från och med januari 2018.

¹¹ 71 kap. 2 § socialförsäkringsbalken.

2021-09-29

Dnr/Ref. BES 2020-3455

I andra hand anser myndigheten att det felaktiga belopp som skulle ha betalats ut till Astrid Klerung för det fall de felaktiga besluten fick bestå i sig, alternativt tillsammans med övriga skäl, utgör synnerliga skäl för omprövning av hennes garantipension. För Astrid Klerungs del skulle det felaktigt utbetalda beloppet vara ca 796 000 kronor, förutsatt att ingen beräkningsfaktor ändras i någon större utsträckning. (4 000 kronor för mycket per månad x 199 månader.) Tiden har beräknats utifrån en förväntad återstående livslängd efter 71-års månaden (juni 2021) om 187 månader (15,58 år) enligt SCB:s tabeller. Till det läggs tiden från omprövningsbeslutet (maj 2020), 12 månader.)

Pensionsmyndigheten

Lena Aronsson

Avdelningschef

Bilagor

- Pensionsmyndighetens Rättsliga ställningstagande PRS 2018:6 om omprövning av beslut om garantipension.
- Lars-Göran Hessmarks utlåtande april 2018.